Školitelský posudek

na disertační práci Mgr. Kateřiny Haušildové

Kategorien fremtid og dens sproglige udmøntning med særligt henblik på dansk

Mgr. Kateřina Haušildová si jako téma své práce vybrala otázku realizace kategorie budoucnosti v severogermánských jazycích, zvláště v dánštině, ale v komparativním pohledu také v norštině a švédštině. Prvotním impulsem bylo zjištění, že v odborné literatuře se o jazycích severní Evropy často mluví jako o jazycích bez futura. Z určitého úhlu pohledu má sice takovýto výrok své – omezené – opodstatnění, nicméně to samozřejmě neznamená, že severské jazyky nemají prostředky, jak kategorii budoucnosti vyjádřit. Mezi způsoby, jak vyjádřit minulost a přítomnost na jedné straně a budoucnost na straně druhé, však existuje zřetelná asymetrie. Doktorandka s pomocí pojmů převzatých z filozofie a filozofie jazyka ukazuje, proč tomu tak je, a s pomocí týchž pojmů také vytvořila alternativní model kategorie budoucnosti, než jaké jsou běžné v tradičních lingvistických teoriích. V tomto modelu nepovažuje kategorii budoucnosti za ryze temporální, tedy srovnatelnou s kategoriemi minulost a přítomnost, nýbrž v prvé řadě za kategorii modální a výroky o budoucnosti za různé typy „predikativních" výroků. Na základě zvoleného modelu potom mapuje různé možnosti vyjádření budoucnosti v dánštině, norštině a švédštině a pro ilustraci také v některých jiných jazycích. Ústřední roli v doktorandčině rozlišování mezi různými druhy vyjádření budoucnosti hraje modalita, slovesa pohybu a aspekt.

Disertační práce podle mého názoru přesvědčivě ukazuje, že zvolený model nabízí ve srovnání s tradičními přístupy adekvátnější způsob popisu kategorie budoucnosti. Práce se opírá o autoritativní sekundární literaturu a zahrnuje též výsledky vlastního výzkumu s pomocí jazykových korpusů. Některé z výsledků doktorandčina výzkumu jsou relevantní i pro další germánské jazyky. Jedním z přínosů práce je i to, že podává opravdu ucelený pohled na realizaci kategorie budoucnosti v dánštině, dosud totiž k tématu existovaly spíše jen dílčí studie, zabývající se jednotlivými aspekty vyjádření budoucnosti. Z konkrétních kladů práce bych chtěl vyzdvihnout zejména docenění role konstrukce „*kommer til at / kommer til å* a *kommer att*" pro vyjádření budoucnosti v severských jazycích – této konstrukci se dosud často v severských gramatikách a pracích ostatních lingvistů nedostává pozornosti, jaké by si zasloužila.

Ze všech výše uvedených důvodů práci vřele doporučuji k obhajobě.

Doc. Mgr. Martin Humpál, Ph.D.
Ústav germánských studií
FF UK Praha